

OTSUS

15.05.2025 nr

Pärnu linna tuuleenergeetika eriplaneeringu
kehtestamine

Pärnu Linnavolikogu 18.06.2020 otsusega nr 51 algatati tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamine ning planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) koostamine koos vajalike uuringute läbiviimisega. Planeeringuala asub Paikuse osavalla Põlendmaa ja Seljametsa külades ja hõlmab maa-ala suurusega 113,7 km².

Planeerimisseaduse (PlanS) § 95 lg 1 kohaselt koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering (edaspidi *eriplaneering*) olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ punktile 4 loetakse enam kui 30 meetri kõrgustest elektrituulikutest koosnev tuulepark olulise ruumilise mõjuga ehitiseks. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määrusele nr 184 „Võrgueeskiri“ on tuulepark mitmest elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam. Planeeritava alal kehtiva, haldusreformi eelse Paikuse valla üldplaneeringuga tuuleparkide asukohti ei ole määratud.

Lõplik planeeringulahendus näeb ette 12 tuulikust koosneva tuulepargi rajamist tuuliku kogukõrgusega kuni 290 m. Planeeringuga lubatud maksimaalmõõtmatega tuulikute puhul võib tuuliku võimsus ulatuda 9 MW-ni, seega 12 tuuliku puhul oleks tuulepargi koguvõimsuseks 60–108 MW. Kohapealseid tuuleolusid arvestades on tuulepargi prognoositavaks tootluseks 161 000 MWh/a. Vastavalt võimsusele või rajatavate tuulikute arvule muutub ka tootlus.

I. ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

Eriplaneeringu koostamine ja menetlus

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlus koosneb kahest osast: ehitise asukoha eelvaliku tegemisest ning detailse lahenduse koostamisest (PlanS § 95 lg 7). Asukoha eelvalikul tuleb kaaluda mitut erinevat alternatiivi. Eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel määratakse püstitatava ehitise ehitusõigus ning lahendatakse muud detailplaneeringutele seatud ülesanded, mis on ehitise kavandatavas asukohas asjakohased.

1. Asukoha eelvalik

Tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamine ning planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) koostamise koos vajalike uuringute läbiviimisega algatati Pärnu Linnavolikogu 18.06.2020 otsusega nr 51. Tori valla territooriumil algatati eriplaneeringu ja KSH koostamine Tori Vallavolikogu 19.08.2020 otsusega nr 252. Kuna algatatud eriplaneeringute alad külgnevad üksteisega, käsitleti algatatud eriplaneeringute ala sisuliselt ühe alana, mille osas toimus asukoha eelvalik ja selle keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalik väljapanek toimus ajavahemikul 12.07.2021-09.09.2021. Avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 19.10.2021 Paikuse osavallakeskuses.

Eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse ja lähteseisukohtade koostamisel teostati esmane Pärnu linna ja Tori valla eriplaneeringu territooriumi lihtsustatud kaardianalüüs. Esialgselt sobivad alad olid määratud geoinformaatilise analüüsi käigus, kus välistati tuuleparkide jaoks ebasobivad loodus- ja inimkasutuses alad koos asjakohaste puhvritega. Esialgselt sobivate alade analüüsimisel võeti aluseks olemasolevad väärtused (väljakujunenud asustuslad, kultuuri- ja loodusväärtused) ning kaasnevad mõjud (müra, varjutus, mõju varale, linnustikule, nahkhiirtele, Natura 2000 aladele, rohevõrgustikule jt tegurid). Samuti analüüsiti tuulikute püstitamise kaasaegset maavarade, jäätmete ja ringmajanduse, avariiolekordade esinemise, riigikaitse objektide, mobiilside, kliimamõjude, põhja- ja pinnavee seisukohast. Kaardianalüüsiga välistati ilmselgelt sobimatud alad tuulepargi asukohaks. Ilmselgelt sobimatute aladena käsitleti kõiki looduskaitsealade alusel kaitstavaid alasid (kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad, sh projekteeritavad kaitstavad alad) ja ETAK andmestiku alusel elu- ja ühiskondlikke hooneid 1000 m puhvervööndiga.

Kaardianalüüsil ilmnes, et eriplaneeringu territooriumil paikneb potentsiaalselt 2 piirkonda, millel puuduvad otsesed välistavad tegurid tuuleparkide asukoha edasiseks valikuks ning millel on olemas piisav territoorium ning sobilik kaugus põhivõrguga elektriühenduse võimaldamiseks. Potentsiaalselt sobilikke alasid käsitleti keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande I etapis asukoha alternatiividena 1 ja 2. Potentsiaalne ala 1 on suurusega u 1020 ha ning asus Pärnu linnas Tammuru külas, Põlendmaa külas ja Tori vallas Kildemaa külas. Potentsiaalne ala 2 on suurusega u 1913 ha ning asus Pärnu linnas Põlendmaa külas ja väga väikeses ulatuses Tori vallas Kildemaa külas.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruandest lähtuvalt jõuti järeldusele, et tuulepargi rajamiseks on sobivamaks alaks ala 1 Kõrsa raba piirkonnas. Kõrsa raba lähistel asuv ala osutus sobilikumaks, kuna paiknes inimasutusele lähemal ning ala on juba inim mõjutustega ning kaitsealade ja rohevõrgustiku killustamise mõju väiksem. Samuti oli ala majanduslikus vaates eelistatum, kuna selle lähialadele jääb olemasolevaid ja perspektiivseid tootmisalasid, mille arendamisele avaldab tuulepark potentsiaalselt positiivset mõju. Samuti saab tuulikute taluvustasu suurem hulk piirkonna elanikke. Ala vahetusse lähedusse jääb Paikre prügil, mis võib tulevikus soodustada piirkonda ka näiteks vesiniku tootmisüksuse rajamist.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalik väljapanek toimus ajavahemikul 24.11.2022-15.01.2023. Avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 21.02.2023 Pärnu Linnavalitsuses.

Keskkonnaamet teavitas 05.04.2023 kirjaga nr 6-5/23/6883, et 23.03.2023 esitati Keskkonnaametile info, et Pärnumaalt Põlendmaa ja Kildemaa külast on leitud kassikaku pesitsuselupaik ja 30.03.2023 kanti liigi elupaik Eesti Looduse Infosüsteemi (kood KLO9131769). Eriplaneeringu asukoha eelvalikusse lisati tingimus, et detailse lahenduse faasis tuleb pädevate liigiekspertide poolt läbi viia väga põhjalikud kassikaku uuringud, et selgitada, kas antud asukohas on tuulepargi rajamine võimalik ilma, et sellega kaasneks ülemäärast mõju kassikakule ja teistele piirkonnas esinevatele loodusväärtustele.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku käigus määrati võimalikud tuulepargi põhivõrguga liitmise alajaamad, mis paiknevad Pärnu linnas Paikuse osavalla territooriumil väljaspool algatamise otsuses määratud planeeringuala. Sellest tulenevalt suurendati Pärnu Linnavolikogu 20.04.2023 otsusega nr 18 eriplaneeringu ala Pärnu linna Paikuse osavalla territooriumil.

Pärnu Linnavolikogu 20.04.2023 otsusega nr 18 võeti vastu kohaliku omavalitsuse tuuleenergeetika eriplaneeringu asukoha eelvaliku ala 1 suurusega u 1020 ha, mis asub Pärnu linnas Tammuru külas, Põlendmaa külas (872 ha) ja Tori vallas Kildemaa külas (148 ha) ning tunnistati vastavaks Pärnu linna ja Tori valla eriplaneeringu asukoha eelvalik (AB Artes Terrae OÜ töö nr 21032ÜP3) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne (OÜ Lemma).

2. Detailne lahendus

Eriplaneeringu detailne lahendus (edaspidi *detailne lahendus*) koostati Pärnu Linnavolikogu 20.04.2023 otsusega nr 18 vastuvõetud eriplaneeringu asukoha eelvalikus sätestatud tingimuste alusel. Planeeringu asukoha eelvalik võeti vastu nii Tori vallas kui Pärnu linnas, kuid detailse lahenduse koostamisel on ehitusõigus määratud ainult Pärnu linnas olevale maa-alale, kuna Kildemaa kassikaku püsielupaigast tingituna loobuti tuulikute planeerimisest eelvaliku ala Tori valda jäävas osas.

Detailses lahenduses määratakse ehitusõigus 12 krundile kokku 12 tuuliku kõrgusega kuni 200 m, rootori diameetriga kuni 180 m ja tuuliku kogukõrgusega kuni 290 m püstitamiseks, samuti nende teenindamiseks vajalike teede ja rajatiste ning pargisise elektrivõrgu ja alajaama(de) asukohad. Planeeringu koostamisel on hinnatud asjakohaseid majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid ja looduskeskkonnale avalduvaid mõjusid, mis on esitatud eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes.

Elektrituulikute ja alajaamade ehitamiseks on määratud hoonestusalad ja krundi ehitusõigus. Kruntideks jaotamine on tehtud mahus, mis on vajalik ehitusõiguse määramiseks eesmärgiga võimaldada võimalikult suurel maa-alal jätkata metsa majandamisega.

Kõigile tuulikutele tuleb rajada ligipääsuteed, mis võimaldavad tuulikute rajamist (sh tuuliku komponentide transporti) ja hilisemat hooldust. Seega on kõigi kruntideni planeeritud kuni 10 m laiune tee, selleks on vaja tuulepargi rajamisest huvitatud isikute ja maaomanike vaheliste kokkulepete alusel laiendada olemasolevat Raudemetsa teed või ehitada uus tee (olenevalt asukohast). Detailses lahenduses on märgitud juurdepääsuservituutide vajadus.

Tuulepargi ehitamisega seonduvad veod tuleb korraldada nii, et need ei läbi Põlendmaa küla, st kõrvalmaantee 19276 Taali-Põlendmaa-Seljametsa tee kilomeetritel 9,0...15,0 ei toimu ei labade, puistematerjalide, betooni ega muud ehitusega seonduvat vedu, mis nõuab C-kategooria või CE-kategooria sõiduki läbisõitu Põlendmaa külast.

Tuulepargi alale kavandatakse lisaks tuulikutele kuni kaks trafoga või trafota alajaama. Täpne lahendus selgub projekteerimisel lähtuvalt põhivõrguga ühenduse võimalustest. Reaalselt on tõenäoline alale kahe väiksema alajaama (60×60 m) rajamine või alternatiivina ühe suurema (100×100 m) alajaama rajamine. Kuna aga ei ole teada, kas selline rajatis paikneks tuulepargi ala põhja- või lõunaosas, siis on planeeringus kavandatud võimalikud alad maksimaalse ulatusega ja nii põhja- kui lõunaosasse.

Tuulepark tuleb ühendada põhivõrku. Lõplik liitumispunkt selgub Eleringi väljastatavate tehniliste tingimuste alusel peale planeeringu kehtestamist. Võimalikud teadaolevad alternatiivid liitumiseks on Sindi alajaam, Paikuse alajaam, Kabli alajaam ja lõigul Kabli-alajaam kuni Paikuse alajaam uus liinile rajatav alajaam. Lõigus Kabli alajaam kuni Sindi alajaam on võimalik kaabelliini paigutamine olemasoleva õhuliini kaitsevööndisse määraes koos võrguvaldajaga täpsed tehnilised tingimused.

Tuulepargi elektrituulikute lähtub müra, mis ei võimalda ehitada elamut või mõnda muud müratundlikku ehitist elektrituuliku vahetusse naabrusesse. Müra suurus ja levik sõltub elektrituuliku margist, elektrituuliku kõrgusest, elektrituulikute arvust, nende paiknemisest ning maastikust. Planeeringuga seatakse müratundliku ehitise keeluala, mille eesmärk on tagada kvaliteetne elukeskkond piirkonda lisanduda võivate elanike jaoks. Müratundliku ehitise keeluala põhineb Keskkonnaministri määrusega „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (RT I, 27.05.2020, 2) sätestatud tööstusmüra öisel sihtväärtusel.

Koos eriplaneeringuga teostati KSH, mille tulemused on integreeritud planeeringulahendusse. Leiti, et tuulepargil ei ole olulist negatiivset keskkonnamõju või on oluline ebasoodne mõju võimalik välistada kasutades vastavaid leevendavaid meetmeid. Natura- ja kaitstavatele aladele, ning bioloogilisele mitmekesisusele välistati oluline ebasoodne mõju linnustiku, taimestiku ja rohevõrgustiku uuringutes soovitud tuulikute paigutamisega. Nahkhiirte osas on võimalik oluline ebasoodne mõju välistada käitamistingimuste rakendamisel nahkhiirtele soodsatel ajaperioodidel kavandatava järeseire alusel. Pinna- ja põhjaveele ega veevarustusele tuulepargi ehitus ega eksploatatsioon mõju ei avalda. Maastikumuutus esmatähtsatele vaadetele on mõõdukas, kohalikul tasandil jääb tuulepark vaates domineerivaks Põlendmaa ja Tammuru küla tuulepargi suunas avatud vaadete puhul. Mürahinnangust ilmnes, et kavandatud tuulikute paiknemise puhul ei ole oodata tuulepargi rajamisel tööstusmüra öise sihtväärtuse (40 dB) ületamist elamualadel ega eluruumides madalsagedusliku müra soovitatavate väärtuste ületamist.

Varjutuse modelleerimisest ilmnes, et 10 elamualal võib esineda kliimatingimusi arvestades 10 h varjutuse summaarse kestvuse ületamist aastas. Häiriva varjutuse vältimiseks tuleb kasutada tuulikutel automaatset varjutuse esinemise jälgimissüsteemi, mis võimaldab valgustugevuse andurite ja tuuliku automaatse juhtimissüsteemi koostöös häiriva varjutuse esinemise ajaks tuuliku töö peatada. Tuulepargi arendusega võib kaasneda mõõdukas negatiivne mõju piirkonna elukondliku kinnisvara hindadele. Tuulepargi rajamisel on piirkonna majandusele potentsiaalselt positiivne mõju kui kasutatakse otseliini võimalust.

Eriplaneeringuga tehakse ettepanek muuta Pärnu maakonna planeeringut (kehtestatud 2018), lisades uue elektrituulikute arenduspiirkonna. Eriplaneeringu seletuskirjas on selgitatud, et maakonnaplaneeringu muutmise põhjuseks on maakonnaplaneeringu kehtestamisest oluliselt hiljem rakendunud energiamajanduse korralduse seaduse §-s 32¹ sätestatud eesmärk, et aastal 2030 moodustab taastuvenergia vähemalt 100% elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest.

Tuulepargi rajamine loob soodsad tingimused taastuvatest energiaallikatest elektri tootmise osakaalu suurenemiseks.

Eriplaneeringu detailse lahenduse eelnõu ning KSH aruanne saadeti kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks kirjadega 18.03.2024. Eriplaneeringu detailse lahenduse eelnõu ning KSH aruande kooskõlastasid Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (25.03.2024 kiri nr 16-6/23-15842-003), Põllumajandus- ja Toiduamet (18.04.2024 kiri nr 6.2-2/16909), Terviseamet (04.04.2024 kiri nr 9.3-4/24/7728-6), Päästeamet (09.04.2024 kiri nr 7.2-3.4/1604-2), Transpordiamet (19.07.2024 kiri nr 7.2-2/24/4723-4), Keskkonnaamet (12.09.2024 kiri nr 6-5/24/5457-6) ning Kaitseministeerium (13.04.2024). Kooskõlastustaotlusele ei vastanud Maaamet, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus ning Politsei- ja Piirivalveamet. Tuginedes PlanS § 116 lõikele 2 luges kohalik omavalitsus planeeringu viimati nimetatud asutustega kooskõlastatuks, kuna kooskõlastajad ei ole 30 päeva jooksul planeeringumaterjalide saamisest arvates kooskõlastamisest keeldunud ega ole taotlenud tähtaja pikendamist. Keskkonnaameti nõudmisel muudeti kooskõlastuse etapis kahe tuulikupositsiooni asukohta viisil, mille korral ükski tuulikupositsioon ei jää kassikaku pesitsuskohale ja püsielupaiga piirile lähemale kui 1 km. Arvamusi esitas kaks isikut, nende arvamustega arvestati planeeringulahenduses. Arvamusi küsiti ka planeeringuala kinnisasjade omanikelt ja selle mõjualale (nii Pärnu linnas kui ka Tori vallas tuulikute 3 km raadiuses) ulatuvate eluruumide omanikelt personaalselt kirjadega 14.06.2024. Kooskõlastamise käigus esitatud arvamused koos linna seisukohtadega on koondatud tabelisse eriplaneeringu seletuskirja lisas 2.

Pärnu Linnavolikogu võttis eriplaneeringu vastu 17.10.2024 otsusega nr 44. Eriplaneeringu detailse lahenduse avalik väljapanek toimus 06.11-06.12.2024 linnavalitsuse veebilehel ja paberkandjal Pärnu Linnavalitsuses. Eriplaneeringu detailse lahenduse avaliku väljapaneku tulemuste arutelud toimusid 18.12.2024 Pärnu Linnavalitsuses ja Paikuse osavallakeskuses. Vastavad teated ilmusid ajalehes Postimees 24.10.2024, ajalehes Pärnu Postimees 22.10.2024 ning linnavalitsuse veebilehel. Kaasatavaid ja koostöötegijaid ning planeeringuala ning selle mõjualale jäävate kinnisasjade omanikke teavitati personaalselt kirjadega 22.-23.10.2024.

Avalikul väljapanekul laekus kirjalikke arvamusi Enefit Green AS-lt ja kolmelt eraisikult. Enefit Green AS palus tuuliku pos 1 osas arvestada hoonestusala määramisel kinnistule seatud hoonestusõiguse mahuga. Pärnu Linnavalitsus arvestas esitatud arvamusega ning korrigeeris hoonestusala piiri.

H. Lehtmaa ja A. Jõudvald leidsid ühises arvamuskirjas, et tuulikute kavandamine nende kodust ca 1,5 km kaugusele võib mõjutada nende tervist elektromagnetvälja, varju väreluse, müra, madalsagedusliku müra ja infraheli tõttu. Neil pole selgust, kuidas tagatakse, et tuulepark ei tekitaks kahjusid inimese tervisele. S. Lasn leidis, et eriplaneeringus ei ole piisavalt kajastatud projekti tasuvusarvutusi ja selget ülevaadet, kuidas kavatakse amortiseerunud tuulikud ja nende detailid utiliseerida. Pärnu Linnavalitsus vastas arvamuste esitajatele kirjalikult. Vastuskirjades selgitati teemasid ja antud viited planeeringumaterjalidele, kus teemat on täpsemalt käsitletud. Arvamuste esitajatele selgitati, et mõjude hindamisel on lähtutud teadusuuringutest ning nende alusel ei ole välja tulnud asjaolusid, mille alusel saaks väita, et tuulikud 1,5 km kaugusel elamust avaldaksid olulist keskkonnamõju, mis kahjustaks inimese tervist. Lisaks toodi välja, et tuulepargi edasisel kavandamisel, rajamisel ja käitamisel tuleb tagada inimese tervise kaitseks kehtivate müra normtasemete, sh siseruumides kehtivate madalsagedusliku müra normtasemete ja infraheli normtasemete täitmine. Mürakaebuste esinemisel kontrollib Terviseamet nende põhjendatust ning sarnaselt teistele müraallikatele juhul, kui kaebus osutub põhjendatuks, tuleb müraallika valdajal võtta kasutusele meetmeid

normtasemete tagamiseks. Tuulepargi likvideerimine saab toimuda lammutusprojekti alusel, kus käsitletakse ka jäätmete koguseid ja käitlust. Arvestades ringmajanduse pikaajalisi eesmärke, tuleb tuulepargi eluea lõpul tagada selle materjalide maksimaalne taaskasutus.

Eriplaneeringu detailse lahenduse avaliku väljapaneku tulemustest ilmus teade ajalehes Postimees 17.01.2025, ajalehes Pärnu Postimees 17.01.2025 ning linnavalitsuse veebilehel.

Pärnu linnavalitus esitas 21.01.2025 kirjaga nr 8-5/2439-146 eriplaneeringu heakskiitmiseks Maa- ja Ruumiametile. Heakskiidu andja pädevuses on kontrollida eriplaneeringu kooskõla maakonnaplaneeringuga ning menetluse vastavust õigusaktidele ja nõusoleku andmine maakonnaplaneeringu muutmiseks. Maa- ja Ruumiamet andis 01.04.2025 kirjaga nr 12-2/25/1118-2 eriplaneeringule heakskiidu leides, et eriplaneeringu koostamisel on arvestatud kehtivate õigusaktidega, PlanS-is sätestatud planeeringu avaliku menetluse põhimõtetega ning lähtutud PlanS § 111 eriplaneeringu detailsele lahendusele esitatavatest nõuetest. Samuti nõustus Maa- ja Ruumiamet Pärnu maakonna planeeringu muutmise, nende hinnangul on kohaliku omavalitsuse kaalutlused maakonnaplaneeringu muutmise osas piisavalt põhjendatud.

Planeeringuala piiri korrigeerimine

PlanS § 3 lg 1 kohaselt on planeering konkreetse maa-ala kohta koostatav terviklik ruumilahendus, millega määratakse maakasutus- ja ehitustingimused. Eriplaneeringu algatamisel ja koostamisel oli vajalik suurem maa-ala asukoha eelvalikuks, samuti laiendati planeeringuala selliselt, et see hõlmaks ka ühendusi põhivõrguga Sindi, Paikuse ja Kabli alajaamades.

Planeeringu detailne lahendus koostati vaid asukoha eelvalikualale nr 1. Detailse lahenduse kohaselt tagatakse ühendus põhivõrguga maa-kaabelliiniga projekteerimistingimuste alusel (EhS § 83 lg 1 p 2), st ühendusi põhivõrguga planeering ei määra. Seega hõlmab algne planeeringuala ulatuslikke maa-alasid, kus eriplaneeringu lahendus maakasutuse muudatusi, tingimusi ega kitsendusi ette ei näe ning puudub vajadus neil maa-aladel planeeringut kehtestada.

Kehtestatav planeeringuala on suurusega 19,38 km² ja paikneb valdavalt Põlendmaa külas ning väikeses osas Tammuru külas. Kuna planeeringuala piiri korrigeerimisel muutub planeeringuala väiksemaks, siis isikuid, kelle huve ja õigusi võib planeering puudutada, ei lisandu ning täiendav kaasamise vajadus puudub.

Põlendmaa prügila detailplaneering

PlanS § 122 lg 2 kohaselt peatub kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kehtestamisega kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga hõlmatud planeeringualal varem kehtestatud kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja detailplaneering või nende osa. Peatunud kehtivusega planeeringutega hõlmatud alal asendab kohaliku omavalitsuse eriplaneering peatunud kehtivusega planeeringuid.

Pärnu linna tuuleenergeetika eriplaneeringu alal asub kehtiv Põlendmaa prügila detailplaneering. Põlendmaa prügila detailplaneeringuga määratud krundi kasutamise sihtotstarve on tavajäätmekäitluse maa (75-80%) ja kaitsehaljastuse maa (20-25%) ning ehitusõigus on määratud 11-le jäätmekäitlusega seotud hoonele. Põlendmaa prügila detailplaneeringu ja eriplaneeringu lahenduste vahel ei ole sisulist vastuolu. Detailplaneeringu elluviimine ei takista eriplaneeringu realiseerimist. Sellest tulenevalt puudub vajadus Põlendmaa prügila detailplaneeringu kehtivuse peatamiseks.

II. KAALUTLUSED

Planeerimisseaduse kohaselt on planeerimisalase tegevuse korraldamine linna haldusterritooriumil kohaliku omavalitsuse pädevuses, kes peab tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse.

Tuulepargi rajamise vajadus tuleneb Eesti riigi kliima- ja energiapoliitikast. Riiklikud taastuvenergia eesmärgid on sätestatud energiamajanduse korralduse seaduse § 32¹ lg 1, mille kohaselt aastaks 2030 moodustab taastuvenergia vähemalt 65 protsenti riigisisest energia summaarsest lõpptarbimisest ja elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest moodustab taastuvenergia vähemalt 100 protsenti. Tuuleparkide rajamine on kulutõhus viis toota Eestis taastuvelektrit ning muuta elektritootmist tulevikukindlamaks ning keskkonnasäästlikumaks.

Pärnu linna kliimakava 2030 näeb energeetika valdkonnas ette, et Pärnu statsionaarne energiakasutus on autonoomne ja toodetud täielikult taastuvallikatest. Selleks toetatakse arenguid tuuleenergeetikas, otsides arendajatega koostööd elektrienergia kohalikuks kasutamiseks. Kliimakava kohaselt Pärnu vähendab süsinikuheidet 40% ehk 100 000 tonni võrra aastaks 2030. Sealjuures elektrienergiakasutuse baastase oli 292 GWh/a ja tootmine ainult 3,2 GWh/a. Kavandatav tuulepark suudaks hinnanguliselt toota 276 GWh/a taastuvenergiat ehk tuulepark suudaks katta üle 94% elektrienergiakasutuse baastasemest.

Lisaks PlanS kohasele kaasamisele, informeeriti kohalikku kogukonda ja avalikkust planeeringu protsessist varakult ja kogu planeerimise jooksul. Augustis 2021 saadeti kokku 254 aadressil otsepostitus Kildemaa, Põlendmaa, Seljametsa, Tammuru, Urumarja, Kõrsa ja Taali küla elanikele, kes jäävad eriplaneeringu alale kõige lähedamale, informeerimaks inimesi tuuleenergia eriplaneeringu algatamisest ja edasistest etappidest. 04.09.2021 korraldati soovijatele tasuta ekskursioon Paldiski tuuleparki. Meedias ilmusid artiklid: 05.08.2021 Pärnu Postimehes „Põlendmaa tuulepargile leidub paar sobilikku paika“, 16.08.2021 Paikuse Postipaunas "Otsime ühiselt kohta meie piirkonna tuulepargile!", 27.04.2023 Pärnu Postimehes „Põlendmaale kerkib tuugenipark ilmselt juba käegakatsutavas tulevikus“, 22.11.2023 Pärnu Postimehes „Põlendmaa tuugenite asukohad hakkavad paika loksuma“, 17.02.2025 Paikuse Postipaunas „Korduma kippuvad küsimused Põlendmaa tuulepargi kohta“. 20.11.2023 toimus täiendav tuulepargi detailse lahenduse tutvustus Paikuse osavallakeskuses, kuhu lisaks tavakuulutustele kutsuti ka Pärnu Tre Raadio kaudu 03.11.2023. Kogu planeeringu koostamise perioodi vältel olid planeeringu materjalid kättesaadavad Pärnu linna veebilehel ja Põlendmaa tuulepargi veebilehel <https://polendmaatuulepark.ee/>.

Roheenergia edendamiseks Pärnu linnas ja kohaliku kogukonna toetamiseks allkirjastati 15.08.2024 ühiste kavatsuste memorandum Sunly AS, Enefit Green AS ja Pärnu linna vahel. Sunly AS ja Enefit Green AS avaldavad memorandumiga valmisolekut rahastada Taali-Põlendmaa-Seljametsa tee lõigu Paikre jäätmekäitluskeskuse lähistelt kuni Pärnu linna ja Tori valla piirini ning 56801:001:1342 maaüksusel asuva teelõigu vahemikus Taali-Põlendmaa-Seljametsa teest Uus-Aringa kinnistu kaugeima piirini mustkatte alla panekut pärast tuuleparkide kasutuslubade väljastamist. Memorandumiga kinnitab Sunly AS, et töötab Sunly grupiühingu poolt rajatava tuulepargi opereerimise alguseks välja meetmed pakkumaks tuulepargi lähiümbruse elanikele turuhinnast soodsamat elektrit ning Pärnu linna haldusüksuses asuvas Paikuse osavallas tööstusettevõtetele turuhinnast soodsamat elektrit juhul, kui tööstusettevõttei ei ole võimalik rajada otseliini tuulepargist.

MTÜ Põlendmaa Külaselts on oma üldkoosoleku 12.03.2025 otsusega pooldanud tuulepargi rajamist Põlendmaa külla tingimusel, et täidetakse 15.08.2024 ühiste kavatsuste memorandumi ja Pärnu Linnavolikogu 17.10.2024 otsusega nr 44 vastu võetud eriplaneeringu tingimusi.

Pärnu Linnavolikogule, Pärnu Linnavalitsusele ja Paikuse osavallakogule esitati 21.04.2025 pöördumine, millega nõutakse tuulepargi alade eriplaneeringute koostamise lõpetamist Pärnu linna Paikuse osavallas. Pöördumise kohaselt on KSH aruanne puudulik, tuulikute paigaldamisega hävitatakse toimivat ökosüsteemi, suureneb oht terviseriskidele, seatakse ohtu põhjavee puhtus, tekib valgusreostus, mürareostus, mikroplasti reostus ja infraheli reostus. Eriplaneeringu lõpetamise vajaduse tingivad pöördumise kohaselt kinnisvara hindade langus, vibratsioonist tingitud kahju põhjaveele, müra, tundlik floora ja fauna, looduskeskkonna lõhkumine, õhuvibratsioon ja infraheli, kliima muutumine tuulikute lähiümbruses, keskkonnareostus, kasuteguri puudumine ja juba olemasolevad keskkonnahäiringud (Paikre prügil, Kikepera laskeväli). Samuti leitakse arvamuses, et planeeringu koostamises on tehtud vigu ja isikud on kaasatud puudulikult.

PlanS § 8 järgi tuleb planeerimismenetluses olemasolevaid keskkonnaväärtusi põhimõtteliselt säilitada. Selleks on eriplaneeringule teostatud KSH. KSH aruandes on pöördumises välja toodud asjaolusid hinnatud. KSH juhtekspert on Piret Toonpere, kes on litsentseeritud keskkonnaekspert (KMH litsents KMH0153) ja vastab KeHJS § 15 nõuetele. KSH raames on koostatud kuus looduskeskkonna uuringut hindamaks spetsiaalselt Põlendmaa piirkonda: planeeritava tuulepargi mõjude hinnang Põlendmaa kassikakule (Renno Nellis, 2023), Põlendmaa kaitsealuste taimeliikide esinemine ja esindatus tuugenialade uuringualadel (Ants Tull ja Tiina Tull, 2023), Põlendmaa tuulepargi käsitiivaliste uuring (Oliver ja Rauno Kalda, 2022), Põlendmaa-Tammuru kavandatava tuulepargi mõju linnustikule (Hannes Pehlak ja Heikki Luhamaa, 2023), Põlendmaa tuulepargi pinna- ja põhjavee eksperthinnang (IPT Projektijuhtimine, 2023), Põlendmaa tuugenite planeeringualade ulukiuuring (Ants Tull, 2023). Sisuline pädevus hinnata KSH aruande ja keskkonnauuringute kvaliteeti on Eestis Keskkonnaametil. Keskkonnaamet on eriplaneeringu ja KSH aruande kooskõlastanud. Eriplaneeringu menetlusse kaasamine on toimunud vastavalt planeerimisseaduse nõuetele ning täiendava info jagamisena Pärnu Postimehes ja Paikuse Postipaunas.

Peale eriplaneeringu avaliku väljapaneku ja arutelude toimumist on Paikuse osavalla kogukonna liikmete poolt suuliselt ja sotsiaalmeedias tuntud muret kavandatava tuulepargi võimaliku mõju pärast inimeste tervisele eelkõige müra ja infraheli tõttu ning kinnisvara väärtusele. Terviseriskide ennetamiseks on kehtestatud müra sihtväärtused välisterritooriumitel ning normid madalsageduslikule mürale hoonete sees. Tuuleparkide planeeringutes nõuab Terviseamet sihtväärtuse (40 dB(A)) tagamist elamualadel. Eriplaneeringu KSH raames läbiviidud müra modelleerimisest ilmnes, et eriplaneeringuga kavandatud tuulikute paiknemise puhul ei ole oodata tuulepargi rajamisel sihtväärtuse ületamist elamualadel ega ka madalsagedusliku müra normide ületamist ümbritsevate elamualade eluruumides. Müranormid on sätestatud selliselt, et oleks tagatud inimese tervist mitte kahjustav müratase, mis ei tähenda, et müraallikat ei oleks kuulda. Müra puhul võib esineda vahe norme ületava mürataseme ja häirimist põhjustava mürataseme vahel. Häiringu puhul inimene kuuleb müraallikat ning see ei pruugi talle meeldida, kuid tegemist ei ole tervist kahjustava olukorraga.

Sotsiaalministeerium on oma 10.03.2025 kirjas nr 5.1-2/679-1 kinnitanud, et tuulikute infraheli ei ole tervisele ohtlik. Sotsiaalministeeriumi selgituste kohaselt: „Infraheli tõendatult ohtlik tase on alates 100-120 dB. Tuulikute vahetus läheduses mõõdetud infraheli tasemed jäävad vahemikku 60-70 dB, mis on madalam, kui paljud muud igapäevased allikad ja jääb ka allapoole

inimese eluruumide sees kehtestatud normile 85dB. Kui tuulikute infraheli on tuuliku lähedal ca 70 dB, siis me ei eelda, et see inimese kodu lähedal võiks kasvada ohtliku tasemeni. Uuema tehnoloogiaga tuulikute infraheli tase võib tuuliku vahetus läheduses jääda isegi alla 50 dB – see tähendab ühtlasi ka seda, et uuemad tuulikud on üldjuhul tegelikult vaiksemad.“

Üheks maismaa tuuleparkidega kaasnevaks võimalikuks negatiivseks mõjuks peetakse võimalikku mõju elukondliku kinnisvara väärtusele. Eriplaneeringu KSH aruande kinnisvara väärtuse muutusi puudutava osa pinnalt tuleb järeldada, et tuulepargi arendusega võib kaasneda negatiivne mõju piirkonna elukondliku kinnisvara hindadele. Enim võivad mõjutatud olla elamukinnistud, mille asukohast jäävad tuulikud nähtavaks. Erinevate tööstus- ja infrastruktuuriobjektide kavandamisel tekkida võiva kinnisvara hinna võimaliku muutuse kompenseerimiseks Eestis süsteem puudub. Erinevalt teistest tööstus- ja infrastruktuuriobjektidest on küll tuuleparkide puhul ellu kutsutud riiklik regulatsioon nn tuulikute talumistasu näol kompenseerimaks lähiala elanikele häiringute talumist. Keskkonnatasude seadusega on ette nähtud tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu, mis jaguneb tuulepargi lähiala elanike ja kohaliku omavalitsuse vahel. Kohalik omavalitsus võib saadavat tasu kasutada kohaliku eluolu parandamiseks, mis võib avaldada ka kaudset positiivset mõju piirkonna kinnisvara väärtusele.“

Pärnu Linnavalitsus on oma 03.03.2025 kirjaga nr 8-5/2277/2025 teinud Kliimaministeeriumile ettepaneku täiendada tuuleparke käsitlevat seadusandlust hüvitusmehhanismiga, mille alusel saaksid kinnisvara omanikud taotleda kompensatsiooni, kui nende kinnisvara väärtus oluliselt langeb tuulepargi rajamise tõttu. Kliimaministeerium vastas 27.03.2025 kirjaga nr 1-17/25/1023-2, et „seni on hüvitusmehhanismina rakendatud kohaliku omavalitsuse üksuse poolt tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu kandmist maismaa tuulepargi mõjualas elavatele füüsilistele isikutele. Lisaks on kohalikul omavalitsuse üksusel võimalus sõlmida tuulepargi arendajaga täiendavaid kokkuleppeid.“

Keskkonnatasude seaduse kohaselt maksab tuuleelektrijaama omanik kohaliku omavalitsuse üksusele, mille territooriumil maismaal paiknev tuuleelektrijaam asub, tuuleelektrijaama ehitamise alustamise teatise registreerimisest kuni tuuleelektrijaama tema asukohast eemaldamiseni tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu ehk keskkonnahäiringu hüvitamise tasu. KSH aruande alusel oleks näiteks juhul, kui ühe tuuliku nimivõimsus on 7 MW ja elektri keskmine börsihind 50 EUR/MWth, aastane eriplaneeringu alusel rajatava tuulepargi tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu 88 200 eurot, kuid reaalselt on tasu sõltuv nii elektri hinnast kui tuulepargi tootlusest.

Kohaliku omavalitsuse üksusele laekunud maismaal paikneva tuuleelektrijaama tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust 50% maksab kohaliku omavalitsuse üksus maismaa tuulepargi mõjualas asuvate eluruumide omanikele. Maismaa tuulepargi mõjuala keskkonnatasude seaduse tähenduses on Eesti Vabariigi piirkond, mis ulatub kuni 250 meetri kõrguse tuuleelektrijaama puhul kahe kilomeetri ja 250-meetrise ning kõrgema tuuleelektrijaama puhul kolme kilomeetri kauguseni tuuleelektrijaama lähima torni keskpunktist. KSH koostamisel leiti, et Eesti topograafilise andmekogu ja ehitisregistri andmetel on seisuga 01.11.2023 tuulepargi mõjualas 2 km puhul Pärnu linnas 20 eluruumi ja Tori vallas kaks eluruumi ning 3 km puhul Pärnu linnas 64 eluruumi ja Tori vallas seitse eluruumi.

Kokkuvõttes on planeeringulahendus koostatud läbi asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamise ning huvisid tasakaalustava avalikkuse kaasamise protsessi. Olemasolevad keskkonnaväärtused on võimalikult suures

ulatuses säilitatud. Planeeringu seletuskirjas ja joonistel on seatud tingimused, sh leevendus- ja seiremeetmed, mis tagavad nii otstarbeka maakasutuse kui taastuenergia eesmärkide täitmise.

Lähtudes eeltoodust ning planeerimisseaduse § 122 lg 1 alusel

1. Kehtestada kohaliku omavalitsuse tuuleenergeetika eriplaneering Pärnu linnas Paikuse osavalla Tammuru ja Põlendmaa külades (AB Artes Terrae OÜ töö nr 23127DP3). Eriplaneeringu koostamisel on arvesse võetud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande (OÜ Lemma) tulemusi.
2. Muuta planeeringuala piiri vastavalt planeeringu põhijoonisele. Kehtestatava planeeringuala suurus on 19,38 km².
3. Jätta peatamata Põlendmaa prügila detailplaneeringu kehtivus.
4. Pärnu Linnavalitsusel korraldada eriplaneeringu kehtestamisest teavitamine vastavalt planeerimisseaduse §-le 122.
5. Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavakstegemisest, esitades vaide Pärnu Linnavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.
6. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Siim Suursild
volikogu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)
Silver Smeljanski
abilinnapea